

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R: Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus

DYDDIAD: 31^{ain} Gorffennaf 2023

LLEOLIAD: Hybrid - Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa,
Aberaeron/o bell trwy gynhadledd fideo

TEITL: Trafodaeth ar gynllunio a ffosffadau Dŵr Cymru Welsh
Water (DCWW)

PWRPAS YR ADRODDIAD: Cyflwyno Swyddogion o DCWW

Y RHESWM Y MAE'R Gofynnodd yr Aelodau i Swyddogion o DCWW gael eu
PWYLLGOR CRAFFU WEDI gwahodd i'r Pwyllgor Craffu
GOFYN AM Y
WYBODAETH:

CEFNDIR:

Rhyddhaodd Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) gyngor cynllunio interim ynghylch datblygu o fewn dalgylchoedd Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) afonol yng Nghymru ym mis Ionawr 2021 (fe'i diweddarwyd ym mis Mai 2021 a Mehefin 2022). Diben y cyngor hwn oedd sicrhau, yn dilyn gwaith monitro cydymffurfiaeth wedi'i ddiweddarau o afon Teifi a oedd yn dioddef o fethiant ysbeidiol yng ngwaith monitro ei lefel Ffosffadau, na fyddai dim datblygiad pellach yn cael ei ganiatáu a allai gynyddu lefelau ffosffadau yn yr ACA afonol.

Mae lefelau ffosffadau uchel mewn dŵr wyneb yn arwain at ewtroffeiddio ein hafonydd. Mae ewtroffeiddio yn effeithio'n niweidiol ar ansawdd y dŵr a'r ecoleg. Yn ei hanfod mae'n newynu'r afon o ocsigen gan niweidio bywyd gwyllt a phlanhigion. Mae'r broblem yn gymhleth gyda llawer o ffactorau'n cyfrannu, mae un hyd o ddalgylch penodol yn wahanol i hyd arall o afon mewn dalgylch arall – ac mae'r atebion yr un mor gymhleth ac amlochrog.

Mae afonydd yn hanfodol i'n hiechyd, ein heconomi a'n lles yn ogystal ag ecoleg a bioamrywiaeth y sir.

SEFYLLFA BRESENNOL:

Maint dalgylch yr ACA ar draws Ceredigion yw 806km² sy'n cyfateb i 44.6% o gyfanswm arwynebedd tir y sir. Mae'n effeithio ar 3 o'n 6 phrif anheddiad, sy'n cynrychioli'r lleoliadau mwyaf cynaliadwy ar gyfer twf yn y dyfodol sef Tregaron, Llandysul a Llanbedr Pont Steffan, (mae Castellnewydd Emlyn wedi'i leoli yn Sir Gaerfyrddin) ac mae'n cyfyngu'n rhannol ar 4^{ydd} anheddiad yng Ngheredigion; Aberteifi. Mae'r anheddiadau hyn yn cynnwys un o ddim ond 2 ardal twf rhanbarthol yn y sir fel y'i diffinnir yng Nghymru'r Dyfodol y Cynllun Cenedlaethol 2040 yn dwyn y teitl 'Parth Twf Dyffryn Teifi' ac maent bellach yn annatblygadwy ar gyfer datblygiadau newydd sydd angen gollyngiadau dŵr gwastraff.

Fel awdurdod rydym yn arwain gyda'n partneriaid rhanbarthol ar ffrydiau gwaith a hwylusir gan y Bwrdd Rheoli Maethynnau i ddarparu atebion strategol drwy'r Cynllun Rheoli Maethynnau.

Er mwyn i DCWW ddeall eu cyfraniad at lwyth y ffosforws i'r afonydd, ac i asesu unrhyw welliannau y gallai fod angen iddynt eu gwneud i'w gollyngiadau gwaith trin dŵr gwastraff, maent wedi diweddarau ac ail-galibro eu modelau ansawdd dŵr gan ddefnyddio offeryn safonol y rheoleiddiwr a'r diwydiant a elwir yn SAGIS. (System Gwybodaeth Ddaearyddol am Ddosbarthiad Ffynonellau). Roedd hwn yn ymarfer ar y cyd a gynhaliwyd ar y cyd â'u rheoleiddiwr amgylcheddol CNC.

Mae modelu SAGIS DCWW ar Afon Teifi (a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2023) yn dangos bod gwaith trin dŵr gwastraff yn cyfrannu 66% o'r ffosforws yng nghorff dŵr yr ACA, gyda Gorlifoedd Storm Cyfun yn gyfrifol am 3%. Mae'r ffynonellau sy'n weddill wedi'u nodi fel defnydd tir gwledig a ffynonellau eraill sy'n cynnwys tanciau carthion preifat a dŵr ffo wyneb.

DCWW: Mae [ein Maniffesto ar gyfer Afonydd yng Nghymru \(Mawrth 2023\)](#) yn nodi bod dau gynllun ar Afon Teifi o fewn y Cynllun Rheoli Asedau ar gyfer y cyfnod 2025 - 2030 (Cynllun Rheoli Asedau 8) wedi'u dwyn ymlaen i gyfnod Cynllun Rheoli Asedau 7 (2020 - 2025):

- Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llanbedr Pont Steffan — Cynllun Rheoli Asedau 8 wedi'i ddwyn ymlaen
Amcan: Lleihau ffosforws a ollyngir o weithfeydd
Dyddiad cwblhau disgwylidig: Mawrth 2025
Buddsoddiad: £1.3m
- Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llanybydder — Cynllun Rheoli Asedau 8 wedi'i ddwyn ymlaen
Amcan: Lleihau ffosforws a ollyngir o weithfeydd
Dyddiad cwblhau disgwylidig: Mawrth 2025
Buddsoddiad: £1'w gadarnhau

Ar gyfer cyfnod y Cynllun Rheoli Asedau 8 a thu hwnt yn ddiweddar mae DCWW wedi cyhoeddi cyfres o wybodaeth i gefnogi eu rhaglen fuddsoddi ffosforws yn y dyfodol ar [Afonydd ACA: Adroddiadau Dosbarthiad Ffynonellau | Dŵr Cymru Welsh Water \(dwrcymru.com\)](http://dwrcymru.com). Maent hefyd wedi ymrwmo i ychwanegu amod trwydded ffosforws at bob un ond y lleiaf o'u gweithfeydd trin dŵr gwastraff yng Nghymru sy'n gollwng i Ardal Cadwraeth Arbennig yn eu [Maniffesto ar gyfer Afonydd Mawrth 2023](#).

Mae swyddogion o DCWW wedi'u gwahodd i'r Pwyllgor Craffu i drafod eu cynlluniau parhaus ar gyfer lliniaru maethynnau ar gyfer ACA Teifi o ystyried eu dyletswydd Adran 6 drwy'r Rheoliadau Cynefinoedd o dan yr egwyddor 'y llygrwr sy'n talu'.

A oes Aseiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau? Os nad oes, dywedwch pam

Nac oes gan nad yw'r drafodaeth hon yn cynhyrchu nac yn datblygu polisi.

**LLESIANT
CENEDLAETHAU'R
DYFODOL:**

Crynodeb:

Hirdymor:

Integreiddio:

Cydweithio:

Cynnwys:

Atal:

ARGYMHELLIAD:

Dim argymhellion ffurfiol, er gwybodaeth yn unig.

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD:

Er Gwybodaeth yn Unig

Enw Cyswllt: Dr Sarah Groves-Phillips

Swydd: Rheolwr Gwasanaeth Polisi Cynllunio

Dyddiad yr Adroddiad: 10/07/2023

Acronymau: DCWW - Dŵr Cymru Welsh Water
CNC – Cyfoeth Naturiol Cymru
ACA - Ardal Cadwraeth Arbennig
SAGIS - System Gwybodaeth Ddaearyddol am Ddosbarthiad Ffynonellau